

Gäller för: Verksamhet Ortopedi

Giltig från: 2026-04-10

Innehållsansvar: Linn Lindelöw, (linli23), Specialsjuksköterska

Giltig till: 2028-04-10

Granskad av: Marie Wendel, (marwe62), Specialsjuksköterska

Godkänd av: Anna Nilsson, (annni155), Verksamhetschef

Lokal sårbehandling

Förändringar sedan föregående version

2026: Uppdatering av förbandsmaterial och referenser. Mepilex XT är utbytt mot Mepilex Up en uppgradering av förbandet. Tillagt rubrik "relaterad information". "Tagställe" förklarar som donatorställe för hudtransplantation. Layoutförändringar där förbanden skrivits in i tabellformat.

Innehållsförteckning

Lokal sårbehandling.....	1
Förändringar sedan föregående version	1
Innehållsförteckning.....	1
Bakgrund och syfte.....	2
Avgränsningar	2
Utförande.....	2
Lokal sårbehandling	2
Det optimala förbandet.....	3
Innehåll och metodbeskrivning	3
Val av förbandstyp	3
Förbandsprodukter.....	5
Arbetsgrupp.....	11
Relaterad information.....	12
Källförteckning.....	12

Bakgrund och syfte

Målsättningen för sårbehandlingen är sårläkning. Stora resurser läggs ned i material och personalkostnad för sårbehandling årligen i Sverige. Undersökningar har visat att många svårläkta sår läggs om under mycket lång tid utan att diagnos finns och utan att behandlingen planerats eller utvärderats. Sårvård är ett vanligt använt begrepp som kan signalera en passiv hållning, därmed används sårbehandling som har en aktiv hållning. Målsättningen skall liksom för andra symtom vara att sträva efter diagnos och kurativ behandling.

Sårytan koloniserar snabbt av bakterier som gärna gömmer sig i biofilm, som kräver mekanisk rengöring för att avlägsnas. Rengöringen av sår utgör en potentiell risk för smittspridning. I dagens situation med en ökad förekomst av resistenta bakterier och virus är rutiner som förhindrar smittspridning vid sårbehandling av största vikt.

Syftet är att säkerställa sårbehandling med rengöring och adekvat val av förband hos ortopediska patienter.

Avgränsningar

Undersköterskor, sjuksköterskor och läkare inom alla enheter inom Ortopedin.

Utförande

Lokal sårbehandling

Behandlingen av sårytan syftar till att åstadkomma en optimal miljö för att den naturliga sårläkningen skall fortsätta. En bedömning måste ske om såret har förutsättningar att läka med hjälp av aktiva förband. Vid stora sår, sår med stora nekroser eller djupa sår vilka går ner till ben, sena eller led bör man överväga kirurgisk åtgärd och vid behov kontakt med plastikkirurg. Synligt ben, brosk eller sena i ett mindre sår utgör oftast inget hinder för läkning men kan behöva avlastning av olika slag.

Gynnsam sårmiljö

- Renhet

- Fukt
- Värme

Viktiga lokala faktorer

- Skydda frisk hud
- Minska smärta
- Omfördela belastning/avlastning

Debridering av såret

- Minskar bakterietillväxt och ta bort biofilm
- Möjliggöra effekter av aktiva förband, möjliggör val av förband
- Skapa en gynnsam miljö för läkning av såret

Det optimala förbandet

På marknaden finns idag tusentals sårbehandlings produkter. Det finns inget förband som motsvarar kraven för alla typer av sår.

Det ideala förbandet:

- Har en absorptionsförmåga anpassad efter sårets vätskningsgrad
- Är en effektiv barriär mot mikroorganismer
- Förhindra tillväxa av biofilm (en barriär som bakterier kapslar in sig i där antibiotika inte kan tränga sig in)
- Bevarar intakt hud intakt
- Möjliggör få förbandsbyten
- Underlättar sårbedömning utan förbandsbyte
- Hindrar inte rörlighet

Innehåll och metodbeskrivning

Val av förbandstyp

Rena sår

- Ej vidhäftande förband
- Hydrokolloida förband
- Hydrofiberförband med film alternativt sårdyna med lindning

Operationssår

- Allt-i-ett förband med film

- Icke vidhäftande förband
- Hydrofiberförband med film alternativt sårdyna och lindning
- Superabsorbent

Fasciotomier

- Hydrofiberförband eventuellt i kombination med silikonnät. Täcks med sårfilm
- Ej vidhäftande förband
- Undertrycksbehandling

Tagställen (Donatorställe för hudtransplantation)

- Hydrofiberförband och sårfilm. (Mättade hydrofiberförband byts vid behov, men lagret närmast sårytan får sitta kvar tills läkning).

Delhudstransplantat

- Undertrycksbehandling
- Silikonnät, hydrofiberförband (eventuellt förfuktad närmast transplantatet), sårdyna, linda

Vätskande sår och/eller nekrotiska sår

- Gelförband
- Hydrokolloida förband
- Cadexomerjodförband
- Hydrofiberförband
- Superabsorbenter
- Undertrycksbehandling (ej på nekrotiska sår)

Infekterade sår

- Gelförband
- Cadexomerjodförband
- Hydrofiberförband
- Silverförband
- PHMB - Polyhexamid och Betaine
- Hydrofoba förband
- Manukahonung
- Hypoklorit

Brännskada

- Silikonnät
- Hydrofiber med silver
- Hydrofoba förband

Förbandsprodukter

Ej vidhäftande förband	
ViTri Sipro®	Sårkontaktlager av polyuretanfilm med silikonvidhäftning, kräver ytterförband
Mepilex Transfer®	Tunt polyuretanskumförband med silikon för stora sårytor där förband annars fastnar. Transporterar vätska till ovanliggande absorberande förband.
Mepilex Up®	Polyuretanskumförband med silikon. Har kanaler för sårvätska som ger snabbare och ökad absorption av blod och trögflytande sårvätska. Skonsam mot skör omgivande hud.
Mepilex Lite®	Tunt polyuretanskumförband med silikon, skonsam mot skör omgivande hud.
Aquacel Foam®	Polyuretanskumförband med sårkontaktlager av hydrofiber. Utan häftkant.
Allevyn® Heel	Anatomiskt utformat icke-fästande skumförband, anpassat till häl och armbåge.

Vidhäftande förband	
Tegaderm® +Pad	Kompress med plastad utsida.

Mepilex Border Flex ®	Självhäftande polyuretanskum med silikonbeläggning och silikonkant.
Sitag Border ®	Självhäftande polyuretanskum med silikonbeläggning och silikonkant.
Sorbact Foam Gentle Border ®	Polyuretanskum med antimikrobiell kontaktyta och silikonvidhäftning.
Mepilex Border Postop ®	Självhäftande silikonbelagt förband med superabsorbenter och fästkant av silikon. För patienter med skör hud.

Gel/Lösning	
Prontosan ®	Wound Gel X eller sårspolningslösning. Antiseptisk gel/lösning med PHMB + surfactant (Betaine). Löser upp och avlägsnar biofilm, cellrester, fibrinbeläggning, nekrotisk vävnad samt förebygger infektion. Får ej användas på hyalint brosk.

Cadexomerjodförband	
Iodosorb ®	Stärkelsekulor med jod i form av salva eller kompress. Bakteriedödande, absorberar vätska. Försiktighet vid sköldkörtelsjukdom.

Hydrofiberförband	
Aquacel Extra ®	Cellulosa som bildar gel vid kontakt med vätska. Kompress eller band. Hög absorptionsförmåga, motverkar maceration genom vertikal absorption. Låser bakterier i förbandet. Används ej på torra sår. Kräver ytterförband. Fuktspärr: film,

	polyuretanskumförband eller sårdyna.
--	--------------------------------------

Superabsorbenter	
Curea ®	Höggradigt rent förband med superabsorbenter för mycket vätskande sår.
Mextra ®	Sterilt förband med superabsorbenter för mycket vätskande sår.

Hydrokolloidförband	
Duoderm ®	Ocklusivt förband, platta av polyuretan, gelatin, pektin och cellulosa. Virus och bakterietätt, lätt absorption. Ej på diabetessår nedom fotleden.
Duoderm thin ®	Ocklusivt förband, platta av polyuretan, gelatin, pektin och cellulosa. Virus och bakterietätt, lätt absorption. Ej på diabetessår nedom fotleden.

Sårfilm	
Tegaderm ® film	Akrylatfilm.
LeukoMed ®	Silikonvidhäftande sårfilm

Sårkantsskydd	
Cavilon ®	Flytande silikon på "klubba" eller spray eller kräm.

Cavilon Advance ®	Används vid rikligt vätskande sår, även på fukt och frätskador i veck. Används med fördel vid IAD (inkontinens-relaterad dermatit) och MASD (fukt-relaterade hudskador). Appliceras 2 ggr/veckan. Kan användas före-byggande.
Dax zinksalva ®	Fet salva.

Förbandsfixering	
Evercare Selefix ®	Tunn elastisk fixeringsbinda i polyester
Evercare ®	Elastisk stödbinda i bomull
Vitri Fixoförband	Självhäftande fixeringsbinda som innehåller latex
Danafast	Tubgas

Kompressionsbehandling (läkarordination)	
Danagrip	Lätt komprimerande tubgas
Peha-Crepp ®	Högelastisk linda.
Comprilan ®	Lågelastisk linda

Specialförband	
Används på speciell indikation och efter ordination. Skall ses som komplement när basbehandling inte är tillräcklig.	
Aquacel Ag+ Extra ®	Hydrofiber med en sammansättning av silver och

	<p>ämnen med nedbrytande effekt på biofilm. Bakteriedödande, minskar antalet bakterier på sårytan. God effekt på brännskador. Kan användas på sår med mycket hög risk för infektion. Vid infektion endast komplement till antibiotika. Används under begränsad tid. Läkardordination.</p>
Acticoat Flex®	<p>Flexibelt lågvidhäftande polyesterskikt belagt med silver. Bakteriedödande. Kan användas under PICO. Får ej användas/fuktas med NaCl, använd sterilt vatten. De antimikrobiella egenskaperna hos ACTICOAT Flex 3 är verksamma i minst 3 dagar och hos ACTICOAT Flex 7 i minst 7 dagar. Läkardordination</p>
Genta-COLL®	<p>Kollagen med bredspektrumantibiotika, Gentamycin. Används vid djupa infekterade sår vid skelett, leder och senor. Inlägges ofta i samband med kirurgisk revision. Försvinner av sig självt, frisätter antibiotika under flera dagar. Läkardordination.</p>
Sorbact®	<p>Gel eller kompress. Hydrofobt förband som genom en naturlig verkningsmekanism binder bakterier och svamp. Ska inte användas i kombination med feta salvor, krämer eller hydrofoba lösningar, eftersom de kan minska bindningen av hydrofoba mikroorganismer.</p>

Activon®	Mannukahonung. Debriderar och rensar upp orena sår, minskar odör och skapar en fuktig sårmiljö. Antibakteriell. Kan ge ett ökat sårläckage initialt.
-----------------	--

Specialbehandling	
VAC®	Undertrycksbehandling med polyuretanskum. Minskar ödem, avlägsnar sårvätska och ökar eller initierar granulation. Behandlingsplan krävs. Läkardordination.
PICO®	Allt-i-ett förband med undertryck. Förenklad undertrycksbehandling för mindre vätskande sår. Ger undertryck över hela förbandsytan och tar bort exsudat från sårbedden genom absorption och avdunstning. Behandlingsplan krävs. Läkardordination.
Avance Solo ®	Undertrycksbehandling med antingen polyuretanskum eller allt-i-ett förband med kanister. Minskar ödem, avlägsnar sårvätska och ökar eller initierar granulation. Behandlingsplan krävs.
AV-pump ®	Fotpump. Minskar ödem och svullnad genom att öka det venösa återflödet. Svårsläkta sår, diabetessår. Läkardordination.

Avlastning	
Aircast Pneumatic Walker®	Ortosstövel med kompression.
Behandlingskor med fotbädd	Remiss till Ortopedtekniska
Gånggips (cirkulärt)	Cirkulärt gips
Gånggips (lock & låda)	Cirkulärgips som försluts med kardborreband. Används alltid tillsammans med Celonasko.
Lassekudde®	Lång hälavlastande skumkudde
Heelift®	Kort hälavlastande skumkudde med kardborreband
MPO-skena®	Avlastar hälar effektivt i säng och sittande. Pat kan gå några steg. Remiss till Ortopedtekniska.
Optima	Målinriktad avlastning av plantart sår som kan modifieras med pusselsulan.

Arbetsgrupp

Susanne Asteberg, Specialsjuusköterska, verksamhet ortopedi,
Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Innehållsansvarig

Linn Lindelöw, Specialsjuusköterska, verksamhet ortopedi,
Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Innehållsgranskare

Marie Wendel, Specialsjuusköterska, verksamhet ortopedi,
Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Relaterad information

Vårdhandboken Sårbehandling [Sårbehandling - Vårdhandboken](#)

Källförteckning

Lindholm C, red. Sår. 5. uppl. Lund: Studentlitteratur; 2025.

Bardell Carlbring S, red. Sårbehandling 2023/2024. 11. uppl. Stockholm: Gothia Kompetens AB; 2023.

Karlsson M, Jarnhed-Andersson I, Tarkki E, Lindgren M. Dressing the split-thickness skin graft donor site: a randomized clinical trial. *Adv Skin Wound Care*. 2014;27(1):20–5.

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Verksamhet Ortopedi

Innehållsansvar: Linn Lindelöw, (linli23), Specialsjuksköterska

Granskad av: Marie Wendel, (marwe62), Specialsjuksköterska

Godkänd av: Anna Nilsson, (annni155), Verksamhetschef

Dokument-ID: SU9809-955733808-35

Version: 8.0

Giltig från: 2026-04-10

Giltig till: 2028-04-10